

Zelfkennis

Inzicht in sociale situaties

Assertiviteit

Zorgzaamheid

Samenwerken

Respect

Regels en afspraken

Vrije tijd

Geld

Politiek

Arbeid en beroepen

Zorg en inclusie

Groepen en culturen

Gezin en familie

Tijdbesef

Dagelijkse tijd

Verkeer

Kaarten

Ruimtelijke terminologie

Grenzen en gebieden

**Afhankelijkheid
en
aanpassing**

Gezondheid

Milieu

Menselijk lichaam

Materialen en stoffen

Waarnemen

Onderzoeken

Probleem stellen

Ontwerpen

Maken

Evaluëren

Stappenplan

Maatschappelijke relevantie

Empathie

Diensten

Reclame

Conflicten

Historische tijd

Ik in de ruimte

Cyclus

Aarde en klimaat

Ordenen

Gebruiken

Eigen emoties **herkennen en beschrijven**

Een situatie **beschrijven**

Vertellen wat je voelt bij een situatie

Zelfvertrouwen **tonen**

Je eigen talenten **kennen**

Je spontaan **uitdrukken**

Beschrijven dat gevoelens en gedrag situatiegebonden zijn

Omgangsvormen **herkennen en bespreken**

Afspraken **maken**

Controleren of anderen zich aan de regels houden

Aanvoelen en rekening houden met groepsdynamiek

Aanvaardbaar **opkomen** voor jezelf

Jezelf assertief **voorstellen**

Hulp **vragen**

Je **laten helpen**

Geweldloze oplossingen **zoeken**

Je weerbaar **opstellen**

Gevoelens bij anderen **herkennen**

Meeleven met anderen

Weten dat anderen situaties soms anders ervaren

Gevoelig **zijn** voor behoeften van anderen

Zorg **opbrengen**

Willen groeien in het omgaan met anderen

Leiding **geven**

Leiding **aanvaarden**

Kritisch **zijn**

Je mening **formuleren**

Je discreet **opstellen**

Kritiek **aanvaarden**

Gespreksregels **naleven**

Samenwerken met anderen

Respect en waardering **opbrengen**

Nut en belang **aangeven** van collectieve voorziening

Uitleggen hoe regels ons samen leven organiseren

Weten dat regels bewaakt worden

Belang van de Rechten van de Mens en het Kind **illustreeren**

Zien hoe rechten en plichten elkaar aanvullen

Vrijtijdsbesteding **onderzoeken** en **evalueren**

Illustreeren dat welvaart ongelijk verdeeld is

Geven, krijgen, ruilen, lenen, kopen en verkopen **onderscheiden**

Illustreren hoe een prijs tot stand komt

Beseffen dat media en reclame je gedrag beïnvloeden

Illustreren hoe organisaties welzijn en vrede bevorderen

Uitleggen dat verkiezingen een onderdeel zijn van democratie

Weten dat Vlaamse Gemeenschap deel is van federaal België

Weten dat België deel is van de EU

Weten dat België en de EU verschillende besturen hebben

Erkende symbolen van de Vlaamse Gemeenschap **kennen**

Beroepen **beschrijven**

Illustreeren dat er meer mannen of vrouwen zijn in bepaalde beroepen

Afwijzende en waarderende reacties op anders zijn **herkennen**

Voorbeelden geven voor zorg van bejaarden en mensen met een handicap

Attent **gedragen** tegenover mensen met een handicap

Geweldloze en gewelddadige oplossingen **onderscheiden**

Beseffen dat er verschillende levenswijzen zijn

Illustreren dat groepen verschillende waarden en normen hebben

Illustreren hoe arbeidsmigratie en vluchtelingen een rol spelen in de multiculturele samenleving

Zien dat racisme ontstaat uit angst voor het onbekende

Gezinsvormen **herkennen**

Rekening houden met anderen hun gezinsvorm

Aantonen dat een technisch systeem bijdraagt aan een doel

Nagaan welk technisch systeem een behoefte inlost

Criteria voor een technisch systeem **bepalen**

Keuzes maken voor een technisch systeem

Ideeën **bedenken**

Onderzoekende aanpak **hanteren**

Illustreeren hoe kennis over materialen en fenomenen bijdragen aan een technisch systeem

Ideeën voor een ontwerp **uitleggen**

Geschikt materiaal **kiezen**

Technisch systeem **maken**

Handleiding of plan **uitvoeren**

Hygiënisch, veilig, nauwkeurig en zorgzaam **werken**

Functies **onderzoeken** door een technisch systeem te gebruiken of te (de)monteren

Technische systemen in verschillende situaties **gebruiken**

Aangeven uit welk materiaal een technisch systeem gemaakt is

Nagaan of het doel bereikt is

Aangeven dat een technisch systeem nuttig, gevaarlijk of schadelijk kan zijn

Onderzoeken waarom iets niet of slecht werkt

Illustreeren dat technische systemen onderhouden moeten worden

Illustreeren dat technische systemen evolueren

Werkwijzen en technische systemen **vergelijken**

Stappen 'probleem stellen', 'ontwerpen', 'maken', 'gebruiken' en 'evalueren' systematisch **volgen**

Illustreren dat techniek en samenleving elkaar beïnvloeden

Terug- en vooruitblikken

Plannen

Begrijpen wat gisteren, morgen, vandaag, dag en nacht is

Tijd voor een bezigheid **inschatten**

Interesse tonen voor heden, verleden en toekomst

Verschil tussen een mening en een historisch feit **beseffen**

Illustreeren dat dingen nu, vroeger anders waren

Je afstamming **aangeven**

Historische periodes **kennen**

Historische elementen, figuren en gebeurtenissen **situieren**

Kalenders **gebruiken**

Planning **maken en gebruiken**

Dagverloop **opsommen**

Tijdsaanduidingen op een folder **interpreteren**

Chronologisch **ordenen** met criteria

Veilige en gevaarlijke situaties **herkennen**

Beseffen dat verkeer risicovol is

Verkeersregels **kennen en toepassen** (te voet en met de fiets)

Je zelfstandig in het verkeer **verplaatsen**

Rekening houden met andere weggebruikers

Gevolgen van autogebruik **kennen**

Alternatieven voor de auto **vergelijken**

Route met het openbaar vervoer **uitstippelen**

Atlas en kaarten **gebruiken**

Legende, windrichting en schaal **gebruiken**

Zelf je **weg vinden** in een vertrouwde omgeving

Een te volgen weg aan iemand **beschrijven**

Reisweg **aanduiden** op een plattegrond

M.b.v. een kaart de afstand tussen twee plaatsen **berekenen en beschrijven**

Op een gepaste kaart/globe de evenaar, polen, oceanen, EU-landen en werelddelen **opzoeken en aanduiden**

Kaart van Vlaanderen en België **kennen**

Gemeenschappen, provincies en provinciehoofdplaatsen **aanduiden**

Mens met lichaamsdelen **tekenen**

Inschatten hoeveel ruimte je lichaam inneemt

Gericht **waarnemen** in een landschap

Onderzoeken waarom een landschap er zo uitziet

Voorstelling van vertrouwde plaatsen **herkennen**

Ruimte **inrichten** voor een spel

Orde brengen

Mee denken over de inrichting van een ruimte

Verschil tussen beleefde en absolute afstand **illustreeren**

Bronnen **raadplegen**

Vertellen waar je woont

Basispictogrammen **kennen**

Windstreken **bepalen** met zonnestand of kompas

Wijk, gehucht, dorp, deelgemeente, fusiegemeente, stad, provincie, gemeenschap, land en continent **in een context gebruiken**

Verschillen in landschappen **verwoorden**

Landelijke, stedelijke, toeristische en industriële ruimte **herkennen** op een kaart

Streken in België **situëren** op een kaart

Relatie tussen een omgeving en het dagelijks leven **beschrijven**

Dagelijks leven in een ander land **vergelijken**

Verband tussen leefgewoonten en klimaat **illustreren**

Aantonen dat energie nodig is voor een organisme om te functioneren

Biotopen in je omgeving **kennen**

Organismen in een biotoop **herkennen en benoemen**

Illustreren dat organismen aangepast zijn aan hun omgeving

Illustreren dat de mens de aanwezigheid van organismen beïnvloedt

Wet van eten en gegeten worden **illustreeren**

Voedselketens **illustreeren**

Illustreeren dat een levend wezen uit een ander komt

Illustreeren dat er voor de geboorte een dracht of ontwikkeling in het ei is

Verschil tussen ziek, gezond, gewond **herkennen**

Herkennen wat goed of slecht is voor de gezondheid

Relatie tussen levensgewoonten en gezondheid **beschrijven**

Dagelijkse hygiëne **hanteren**

Weten dat sommige planten en producten je ziek kunnen maken

Weten dat sommige ziektes of handicaps onvermijdelijk zijn

Beseffen dat voorzorgen ziektes en ongevallen voorkomen

Hulp invoepen

Hulp **toedienen** bij brandwonden

Zorg en respect voor de natuur **tonen**

Dieren en planten **verzorgen**

Zorgvuldig **omgaan met** afval, energie, papier, voedsel en water

Illustreren hoe mensen omgaan met het milieu

Beseffen dat mensen de natuur nodig hebben om te leven

Illustreren dat milieuproblemen met verschillende belangen te maken heeft

Tonen welk lichaamsdeel je voor welk zintuig gebruikt

Functies van organen voor ademhaling, spijsvertering, bloedsomloop **verwoorden**

Functies van zintuigen, skelet en spieren **verwoorden**

Lichamelijke veranderingen in je ontwikkeling **herkennen**

Weersomstandigheden **vergelijken en beschrijven**

Weerselementen **meten**

Tonen hoe de aarde om de eigen as draait

Gevolg van aardrotatie voor dag en nacht **tonen**

Tonen hoe aarde, zon en maan t.o.v. elkaar bewegen

Eigenschappen van materiaal uit je omgeving **aantonen**

Illustreeren dat een stof van toestand kan veranderen

Gericht **waarnemen** met je zintuigen

Waarnemingen systematisch **noteren**

Onderzoekende houding **aannemen**

Bronnen **gebruiken**

Waarneming **toetsen** aan een hypothese

Organismen en materialen **ordenen**

Gelijkenissen en verschillen **herkennen** tussen organismen en materialen